

Advies over de oprichting van het EVA KMSKA

Op 14 juli 2017 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet goed tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap (EVA) Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk. Op 19 juli 2017 verzocht Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz de SARC om advies over het voorontwerp. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed behandelde de adviesvraag op zijn vergadering van 29 augustus 2017 en brengt onderstaand advies uit.

Situering

Het KMSKA, sinds 1982 een buitendienst van de cultuuradministratie van de Vlaamse Gemeenschap, kende reeds verschillende positioneringen. Meest recent werd het KMSKA in 2014 ingekanteld in het Departement CJSM.

Sinds september 2011 is het KMSKA gesloten voor verbouwingen. Het museum heropent de deuren in het najaar van 2019. De heropening is een nieuw kantelmoment in het bestaan van het museum, waardoor het zinvol is de positionering opnieuw te optimaliseren. In de Beleidsbrief Cultuur 2016-2017 drukte minister Sven Gatz de wil uit om samen met het KMSKA werk te maken van “een aangepaste positionering en rechtsvorm van het museum, dit als basis voor een duurzaam organisatiemodel voor een hedendaags en toekomstgericht museumbedrijf dat cultureel ondernemerschap in de praktijk weet te brengen”.

De minister meent dat een verzelfstandiging van het KMSKA een logische keuze is. Zowel in Vlaanderen als in het buitenland is er een tendens naar verzelfstandiging van musea. Bovendien zou een verzelfstandiging voor het KMSKA verschillende voordelen met zich meebrengen, bv. op vlak van cultureel ondernemerschap, financieel beheer, het aangaan van samenwerkingsverbanden, flexibeler personeelsbeleid, etc.

Advies

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed steunt de verzelfstandiging van het KMSKA, die ervoor zorgt dat het museum na zijn heropening autonomer en flexibeler zal kunnen werken, en de groeikansen optimaal zal kunnen benutten.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed heeft enkele opmerkingen in verband met de samenstelling van bestuursorganen van het KMSKA, de deskundigheid van de bestuursleden en het gegeven van het collectief werkgeverschap.

Samenstelling van de bestuursorganen

Het KMSKA wordt een extern verzelfstandigd agentschap (EVA) en kiest voor de vzw als rechtsvorm. Daaruit volgt dat de algemene vergadering en de raad van bestuur conform de vzw-wetgeving moeten worden samengesteld.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is van mening dat, hoewel het ontwerpdecreet niet in strijd is met de vzw-wetgeving, de samenstelling van de algemene vergadering en de raad van bestuur niet geheel duidelijk omschreven is.

Art. 6, §2 van het ontwerpdecreet bepaalt dat de algemene vergadering van het EVA uit 12 leden bestaat, die worden voorgedragen door de Vlaamse Regering.

In art. 6, §3 lezen we vervolgens dat de raad van bestuur bestaat uit 11 leden, waarvan 7 voorgedragen door de Vlaamse Regering en 4 onafhankelijke bestuurders aangesteld conform het decreet deugdelijk bestuur (door de algemene vergadering, op voordracht van de raad van bestuur). Er wordt echter niet verduidelijkt of de bestuurders al dan niet deel uitmaken of lid moeten zijn van de algemene vergadering. Het is niet duidelijk of het over dezelfde, dan wel over (deels) andere personen gaat.

De vzw-wetgeving bepaalt dat de algemene vergadering moet bestaan uit het *aantal* leden van het bestuur plus één en bepaalt niet dat het om dezelfde personen moet gaan. Het is mogelijk om te kiezen voor een bestuursamenstelling met externen die geen lid zijn van de algemene vergadering, mits dat zo in de statuten van de organisatie staat ingeschreven.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed meent dat dit verder verduidelijkt moet worden. Zullen de bestuursleden overlappen met de leden van de algemene vergadering of gaat het om twee volledig verschillende organen? Als bestuursleden ook deel zullen uitmaken van de algemene vergadering, gaat het dan over alle bestuursleden of slechts enkele? Kunnen ook de onafhankelijke bestuurders deel uitmaken van de algemene vergadering?

Deskundigheid van de bestuursleden

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed begrijpt dat het EVA KMSKA moet voldoen aan de cultuurpactwetgeving. Niettemin wenst de sectorraad te benadrukken dat zowel de afhankelijke als de onafhankelijke bestuurders over de nodige culturele/financiële/juridische kennis en expertise moeten beschikken om in de raad van bestuur te zetelen.

Wat de onafhankelijke experts betreft is deze deskundigheid verzekerd door de uitdrukkelijke verwijzing naar het decreet deugdelijk bestuur, maar de sectorraad meent dat dit ook voor de bestuursleden die worden aangeduid door de Vlaamse Regering uitdrukkelijk vermeld mag worden. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed verwijst hierbij naar het besluit van 4 december 2014 houdende de nadere bepaling van de principes van goed bestuur in het kader van het Kunstendecreet. Zowel art. 1, 4° als art. 2, 4° van dit besluit bepalen dat de raad van bestuur moet worden samengesteld op basis van a priori bepaalde profielen die rekening houden met de competenties die nodig zijn. De

Sectorraad Kunsten en Erfgoed meent dat dergelijke a priori bepaling van benodigde profielen en competenties ook hier zou moeten gelden, voor zowel afhankelijke als onafhankelijke bestuurders.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vindt het van groot belang, gezien de internationale uitstraling die het KMSKA na zijn heropening zal moeten in stand houden en verder uitbouwen, dat nadrukkelijk personen met een uitgebreide internationale museale expertise in de raad van bestuur aanwezig moeten zijn.

Collectief werkgeverschap

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed merkt op dat in de nota aan de Vlaamse Regering met betrekking tot het personeelsbeleid sprake is van een systeem van 'collectief werkgeverschap'. De sectorraad vindt dit met het oog op een duurzaam personeelsbeleid een interessant principe, en hoopt dat dit ook effectief verder uitgewerkt zal worden, bv. door het samenstellen van een gemeenschappelijke pool van suppoosten, samenwerking op vlak van facilitaire ondersteuning, delen van expertise m.b.t. restauratie, etc.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed hoopt dat het KMSKA ook op andere vlakken een voorbeeldfunctie zal uitoefenen, bv. inzake innovatie, duurzaamheid en internationale uitstraling.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Herman Baeten, voorzitter

Jorijn Neyrinck, ondervoorzitter

Lieselotte Moortgat, secretaris